

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 10 juli 2020 – 12:30 uur d.d. 11 juli 2020

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Nertsenhouders 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Vaccinontwikkelaars

Samenvatting

- Zeer rustig op corona-gebied. Andere onderwerpen domineren de weekendkranten, de online nieuwssites, en de journaals, waaronder 25 jaar de val van Srebrenica, het CDA-lijsttrekkerschap, de onvrede onder de boeren, en de ongeregelheden met Nederlandse jongeren in de Belgische kustplaats Knokke.
- Media berichten dat de Ministerraad heeft ingestemd met de coronawet, maar dat die 'flink is uitgekleeft' na kritiek vanuit de Kamer en de samenleving.
- Ook aandacht voor slachtofferaantallen. De WHO liet vrijdag weten dat er een recordaantal nieuwe besmettingen zijn gemeld. In 24 uur tijd kwamen er wereldwijd 228.102 gevallen bij. Het dagelijks dodental blijft stabiel op ongeveer 5.000. Het contrast met de Nederlandse cijfers lijkt hiermee heel groot: er liggen 25 patiënten op de IC. Het aantal patiënten op verpleegafdelingen daalde van 70 naar 69.
- Uit nieuwe cijfers van de Vereniging van Hogescholen blijkt dat de interesse voor de opleiding verpleegkundige groeit. Dit jaar hebben 8.500 studenten zich aangemeld; bijna 5% meer dan vorig jaar.
- De Eindhovense burgemeester John Jorritsma reageert op Twitter geïrriteerd op het besluit van minister Schouten (die geeft geen gehoor aan de oproep van de veiligheidsregio Brabant-Zuidoost om alle nertsen in die regio preventief te ruimen). Jorritsma zegt dat hij als voorzitter van Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost een brief aan minister Schouten heeft gestuurd en vervolgens via de media haar reactie aan de Tweede Kamer moet vernemen. "Toch wel bijzonder", schrijft hij. "Zo gaat het altijd met dit ministerie!!!"
- Het onderzoek naar mogelijke besmettingen op konijnenhouderijen die in de buurt liggen van besmette nertsbedrijven, heeft geen besmettingen aan het licht gebracht. Het onderzoek wordt nu uitgebreid naar alle 40 andere konijnenbedrijven in Nederland.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)*Slachtofferaantallen*

- De WHO heeft vrijdag een recordaantal nieuwe coronabesmettingen gemeld. In 24 uur tijd kwamen er wereldwijd 228.102 gevallen bij. Het vorige 'record' dateerde van 4 juli met 212.326. Het dagelijks dodental door Covid-19 bleef stabiel op ongeveer 5.000. Inmiddels heeft de ziekte meer dan 555.000 mensen het leven gekost. Volgens de WHO is het aantal geregistreerde corona-infecties de 12 miljoen inmiddels ruim gepasseerd. De statistici van de Johns Hopkins Universiteit en WorldOmeter maakten dat eerder al bekend. De grootste brandhaarden zijn nog altijd de Verenigde Staten, Brazilië en India. Zuid-Afrika stijgt sterk op de lijst met donderdag ruim 13.500 nieuwe gevallen.
- Het aantal coronapatiënten op de IC is iets gestegen, van 21 naar 25, meldt het LCPS. Het aantal schommelt de laatste week rond de twintig. Soms zit het er iets boven, zoals op vrijdag. Soms zit het aantal er iets onder, zoals afgelopen zaterdag en zondag. Ernst Kuipers spreekt van stabilisatie "op een laag niveau".
- Op de ICs liggen 569 mensen met andere aandoeningen. Dat zijn er zeventien minder dan op donderdag. In totaal behandelen intensivisten nu 594 mensen. Dat aantal schommelt al tijden rond de 600. Onder normale omstandigheden zouden ic's zo'n 900 mensen behandelen.
- Het aantal coronapatiënten op de verpleegafdelingen daalde van 70 naar 69.

Identiteiten

- Verpleegkundige op de intensive care Emma Haas-Kraakman (25) is al drie maanden ernstig ziek door het coronavirus. Vlak voor ze ziek werd, werd haar foto-oproep aan Nederland om vooral thuis te blijven veel gedeeld op social media. ("I stayed at work for you; you stay at home for us!")

Oorzaken

- Twee onderzoekers van de WHO zijn onderweg naar China om een onderzoek op te zetten naar de oorsprong van het coronavirus. De twee WHO-experts zijn specialisten in de epidemiologie en

dierwetenschappen. Samen met Chinese onderzoekers gaan ze verkennend werk doen om te bepalen hoe een onderzoek naar de uitbraak eruit zou moeten zien. "Ze zijn weg. Ze zijn nu in de lucht. Dit is de eerste ploeg die de reikwijdte van het onderzoek gaat bepalen", zegt WHO-woordvoerder Margaret Harris.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social kanalen van minister De Jonge komen specifieke vragen binnen over de Wheelmap app: "wordt hierbij ook rekening gehouden met visueel beperkten?" Ook: "hoe kun je iemands rolstoel duwen als je 1,5m afstand moet houden?"
- Op de corporate kanalen kritiek van mensen die vinden dat de 'mondkapjes moeten worden afgeschaf't, "omdat niet bewezen is dat ze werken". Er is daarnaast een negatief sentiment over het feit dat mondkapjes in het OV verplicht zijn. Mensen die zelf al wat moeilijker ademen, vinden dat het een benauwd gevoel geeft. Ook geven sommigen aan dat er niet goed genoeg op gecontroleerd wordt of mensen wel op de juiste manier gebruik maken van mondkapjes. Vragen die binnenkomen gaan over de corona-app, vooral: "Wanneer wordt-ie gelanceerd voor heel Nederland en waar kun je m dan downloaden?"

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Uit nieuwe cijfers van de Vereniging van Hogescholen blijkt dat de interesse voor de opleiding verpleegkundige groeit. Dit jaar zouden bijna 5% meer studenten zich hebben aangemeld voor de opleiding. Het gaat om in totaal 8.500 aspirant-studenten dit jaar. Of de extra interesse een gevolg zou zijn van corona en de maatschappelijke herwaardering zou niet duidelijk zijn.
- De overheid is niet verplicht om twee erkende laboratoria in te schakelen voor coronatests. De labs U-Diagnostics uit Baarn en het Duitse Labor Dr. Wisplinghoff in Keulen waren naar de rechter gestapt omdat ze geen opdrachten voor tests kregen, ook al waren ze erkend. De rechtbank in Utrecht wees hun klacht vrijdag af. "Het huidige verdelingsbeleid is gezien de crisissituatie niet onredelijk" en er is geen sprake van ongelijke behandeling, aldus de rechters in het kort geding.
- Biotechnoloog Gilead Sciences heeft hoopvolle testresultaten behaald met zijn coronamedicijn remdesivir. Volgens het bedrijf blijkt uit klinische testen dat het sterfterisico van coronapatiënten met 62 procent is afgenomen na behandeling met remdesivir in vergelijking met standaardzorg.
- Het is vanaf vandaag in België verplicht ook mondkapjes te dragen in winkels en alle ruimten binnen waar veel mensen samenkomen. Het gaat m.n. om musea, concert- en conferentiezalen, bioscopen, theaters en gebedshuizen. Het was al in het OV verplicht. Kinderen onder de 12 jaar hoeven geen mondmasker op.
- De noodtoestand die wegens het nieuwe coronavirus 24 maart is uitgeroepen in Frankrijk, geldt vandaag voor het eerst niet meer. De beperkende maatregelen worden sinds 11 mei geleidelijk opgeheven. Half juni ging uiteindelijk de grens weer open. Er zijn nog steeds regels van kracht die de verspreiding van het virus moeten tegengaan, zoals afstand houden en mondkapjes dragen in het OV.
- Het kabinet heeft uit voorzorg onderzoek laten doen bij 18 konijnenbedrijven die in de buurt liggen van besmetten nertsbedrijven. Op de onderzochte konijnenhouderijen is het virus niet aangetroffen. Het onderzoek wordt nu uitgebreid naar alle 40 andere konijnenbedrijven in Nederland.

Vaccin

- Telegraaf plaatst zes scenario's op een rij over wat men mag verwachten uit het lab m.b.t. een vaccin. Scenario 1, dat het vaccin flopt zou niet heel kansrijk zijn. Voorspellers houden het erop dat eind dit jaar, begin volgend jaar de eerste vaccins beschikbaar komen. Scenario 2, vaccins in overvloed wijst op het feit dat geen fabrikant in staat zal zijn om een werkend vaccin in miljard-voud te produceren. Dit zou betekenen dat er meerdere vaccins nodig zijn om werelddekking mogelijk te maken. Ook zou het mogelijk zijn dat vaccins overbodig raken omdat met een betaalbaar en effectief medicijn de ziekte ook kan worden bestreden. Verder zou het ook nog jaren kunnen duren voordat er een vaccin komt dat met één betaalbare injectie volledige en duurzame bescherming wordt gegeven. Vaccins die onvolledig werken of tijdelijk werken, zullen dan dienen ter overbrugging. Op het moment dat er een vaccin is, en de kans op besmetting laag blijft dan zou ook een deel van de bevolking kunnen kiezen om de prik te laten passeren. En des te meer als de eerste vaccins niet volledig zijn, aldus de krant. Het laatste scenario gaat over de prijs van het vaccin. Het eindproduct zou onvermijdelijk duur zijn. Overheden en gezondheidsorganisaties moeten er alles aan moeten doen om de prijs te drukken zodat niet alleen de rijken een vaccin kunnen krijgen.
- Bill Gates wil dat middelen tegen het coronavirus beschikbaar worden gesteld aan de landen waar ze het hardst nodig zijn. Hij waarschuwde dat de pandemie langer zal duren en dodelijker zal zijn als

geneesmiddelen en vaccins alleen 'naar de hoogste bidder gaan'. Gates roept wereldleiders op om 'zware beslissingen' te nemen en te zorgen voor een eerlijke verdeling van de medicijnen. Volgens hem heeft de strijd tegen hiv/aids de wereld geleerd dat het belangrijk is dat iedereen de geneesmiddelen krijgt.

- Zo'n 4.000 vrijwilligers hebben zich aangemeld voor een studie naar een vaccin tegen het coronavirus in het Duitse Tübingen. Het hoofd van het onderzoeksteam spreekt over een 'luxe situatie'. Het zou doorgaans veel lastiger zijn om voldoende proefpersonen te vinden. De onderzoekers testen een middel van het bedrijf CureVac. Het klinisch onderzoek begon in juni en sindsdien hebben zo'n 50 mensen het middel gehad. Er zijn volgens het onderzoeksteam nog geen verrassende bijverschijnselen aan het licht gekomen.

Welke geruchten worden genoemd?

- Een nieuwe 'onbekende longziekte' zou uitgebroken zijn in Kazachstan, zo claimt de ambassade van China. Lokale nieuwsmidia in Kazachstan berichten over een verdubbeling van longziekten en lekken foto's uit van rijen bij een mortuarium. Mensen sterven aan een longziekte terwijl testen voor het coronavirus negatief zijn. Op sommige plekken worden tot tweehonderd mensen per dag opgenomen in ziekenhuizen. Dit jaar zijn er 1.772 mensen overleden, waarvan 628 in juni, zo beweert de vertegenwoordiger van China. "Deze ziekte is dodelijker dan Covid-19." Kazachstan spreekt van 'Nepnieuws'. Volgens het ministerie van Gezondheidszorg komen de tellingen van 'door bacteriën, schimmels en virussen veroorzaakte longontstekingen' overeen met de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie.

Betekenisgeving

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

Nertsen

- Minister Carola Schouten van Landbouw geeft geen gehoor aan de oproep van de veiligheidsregio Brabant-Zuidoost om alle nertsen in die regio preventief te ruimen. "Dat is nu niet aan de orde", schrijft ze aan de Tweede Kamer. Wel worden bestaande maatregelen aangescherpt.
- De Eindhovense burgemeester John Jorritsma reageert op Twitter geïrriteerd, omdat hij van tevoren niet is geïnformeerd. Hij zegt dat hij als voorzitter van Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost een brief aan minister Schouten heeft gestuurd en vervolgens via de media haar reactie aan de Tweede Kamer moet vernemen. "Toch wel bijzonder", schrijft hij. "Zo gaat het altijd met dit ministerie!!!"

Gedragsunit RIVM

- Sociaal-psychologen Els van Schie en Reint Jan Renes van de Corona Gedragsunit van het RIVM worden in Volkskrant gevraagd naar hun kijk op de crisis. In het begin was de rol van gedragswetenschappen heel beperkt. Van Schie: "Eerlijk gezegd, die gedragswetenschappers zaten tot nu toe niet zo in ons systeem. Het OMT is helemaal medisch. Daar ligt de nadruk op de ziekenhuis- en de zorgkant. We hebben het fantastisch geregeld, met onze GGD's, onze fijnmazige zorgketen. Maar het is sterk georganiseerd vanuit de infectieziektebeheersing." Renes: "Toch wil ik een lans breken voor wat hier allemaal gebeurt. Ik ben eigenlijk lector psychologie aan de Hogeschool van Amsterdam, ik was een buitenstaander, hé? En toch hebben ze me hier in een paar dagen tijd binnengesleept." Het zou vanuit communicatieperspectief wel moeilijker worden, kijkend naar de maatregelen en uitzonderingen hierop. Het zou afwachten zijn hoe die balans uitpakt. "Dit is ook een groot gedragswetenschappelijk experiment."
- Er zouden op meerdere niveaus ook tegenstrijdigheden binnensluipen. "Bij de maatregelen zelf: hier mag ik wel anderhalve meter, daar ineens niet. Er komen andere experts die ook ideeën hebben. En er gaan andere belangen meespelen, zoals economische. Eerst was er redelijke consensus: die gezondheid, daar gaan we voor. Dat is nu meer versnipperd." Daarom zou het meten wat er leeft in de samenleving zo cruciaal zijn. Door alleen maar lezen wat op social media gebeurt, zie je alleen de extremen. Monitoren helpt een breder beeld te krijgen. "Hoe zit het eigenlijk echt? Dat was een belangrijk motief om deze unit te beginnen." Er zou als les kunnen worden getrokken dat dat het belangrijk is om gedrag in ogenschouw te nemen. "(...) We hebben de SER die voortdurend van alles doorreken. Maar waar is nou de sociaalpsychologische raad die beleid doorreken op de consequenties voor het gedrag. Die is er gewoon niet."
- De psychologen denken dat de zomerperiode 'een grote uitdaging' gaan worden. Van Schie: "We laten nu best veel vrij, en tegelijkertijd wordt het vanuit communicatieperspectief moeilijker, met al die regels en uitzonderingen. Het wordt afwachten hoe die balans uitpakt. Dit is ook een groot gedragswetenschappelijk experiment." Renes: "Ik snap dat je een kant en klaar antwoord wilt, maar... we zijn nog op zoek. Dit is wetenschap terwijl we nog bezig zijn met nadenken. De winkel is al open, terwijl we zelf nog op zoek zijn waar wat in de schappen ligt." Van Schie verwacht dat een aantal gewoontes misschien helemaal niet meer terugkomen – "Dat drie keer zoemen" [bijvoorbeeld].